

SHIRA PERLMUTTER FIRED

AI-cowboys proberen het auteursrecht om zeep te helpen

Posted on 15 mei 2025 by Rik Smits

Trumps cultuuroorlog doet bij menige Amerikaanse overheidsorganisatie het bloed op de muren spatten. Maar denk niet dat Trump en de zijnen alleen gedreven worden door een afkeer van alles wat woke en links heet. Veel meer nog gaat het om pure macht en onvoorstelbaar veel geld, nu en in de toekomst. Zeker als het om AI gaat, en dat raakt ons hier in Nederland ook.

Afgelopen zaterdag werd Shira Perlmutter, directrice van het Amerikaanse Auteursrechtenbureau (U.S. Copyright Office) door president Trump de laan uitgestuurd. Dat was twee dagen nadat haar bazin Carla Hayden, Bibliothecharis van de Library of Congress, het Amerikaanse equivalent van de Koninklijke Bibliotheek, de zak gekregen had wegens, kort samengevat, 'te woke'.

AI-cowboys willen geen enkele regulering

Op het eerste gezicht leken het niet meer dan inmiddels te verwachten stappen in Trumps cultuuroorlog, die met name ook vrouwen in serieuze posities treft. Maar

achter Perlmutter's ontslag bleek iets veel groters schuil te gaan. Haar bureau had immers de dag tevoren een voorlopige versie geopenbaard van het hoofdstuk 'Generative AI training' van het rapport *Copyright and Artificial Intelligence*. Dat hoofdstuk gaat speciaal over de implicaties voor het auteursrecht van AI en het trainen van zogenaamde Large Language Models met op eigen houtje bijeengesprokkeld materiaal. De hamvraag daarbij is of die praktijk valt onder het begrip 'fair use' (vrij gebruik) en, zo niet, hoe een bruikbaar stelsel van licentiëring van en betaling voor gebruik eruit zou kunnen zien.

Het is geen geheim dat de AI-cowboys op regulering in welke vorm dan ook niet zitten te wachten. Op X verwoordde oprichter Jack Dorsey van het voormalige Twitter het standpunt van de techmagnaten op 11 april nog als 'Delete all IP law': schrap alle wetgeving aangaande intellectueel eigendom (Intellectual Property). Daarop reageerde Elon Musk met een hartgrondig 'I agree'.

Nu weten we inmiddels wel dat de huidige Amerikaanse regering even onvoorspelbaar als onbehouden te werk pleegt te gaan. Maar zelfs Trumps techkompanen lijkt het niet gegeven om binnen vierentwintig uur na verschijning zo'n rapport gelezen te hebben en de eerstverantwoordelijke ervoor op straat te laten zetten – en waarom zouden ze ook? Wat schieten ze daarmee op? Volgens het vakblad *Publishers' Weekly* wordt in kringen rond het Witte Huis dan ook gefluisterd dat het anders zit: Perlmutter zou er lucht van hebben gekregen dat haar ontslag aanstaande was en daarom als een haas de nog onaffe versie van het hoofdstuk de wereld ingestuurd hebben, om te voorkomen dat het in de doofpot zou verdwijnen.

In het gewraakte stuk wordt klip en klaar gesteld dat 'het hergebruik dat met AI-training gepaard gaat ernstige schade kan toebrengen aan de markt voor en waarde van auteursrechtelijk beschermd materiaal'.

AI-model bedenkt helemaal niks

Die markt is in alle opzichten gigantisch. Bedenk maar even dat het niet alleen om alle elektronisch gepubliceerde tekst gaat maar ook om foto's, film en video en niet te vergeten muziek. Het is miljardenbusiness op wereldschaal waarvan tientallen miljoenen schrijvers, journalisten, kunstenaars, wetenschappers en andere creatieven voor hun inkomen afhankelijk zijn, plus de bedrijven die al die mensen de voorzieningen leveren om hun beroep mee uit te oefenen, van cameraproductoren tot uitgeverijen. Dat alles willen de techmiljardairs zich toe-

eigenen zonder enige vorm van inspraak door of vergoeding aan de rechthebbenden.

En daar houdt de potentiële schade niet mee op. Mensen laten zich bij het maken van teksten, foto's, films, liederen en wat niet al allicht inspireren door wat ze zelf lezen, horen en zien. Op basis daarvan verzinnen ze dan iets nieuws, zo gaan de meningsvorming, de kennisverspreiding, de kunst en de wetenschap vooruit. Zo werkt innovatie. Blijft iemand daarbij te dicht bij een inspiratiebron, dan noemen we dat plagiaat en dat is strafbaar. Maar een AI-model verzint en bedenkt helemaal niks, het calculeert alleen volgens de strikte regels van de statistiek de waarschijnlijkste combinatie van elementen uit de opdracht die de gebruiker geeft (dat heet de prompt), en de enorme berg aan gestructureerde data die uit het trainen van het model is voortgekomen.

Om die reden worden AI-modellen ook wel plagiaatfabrieken genoemd: ze hoesten een husseltje op van wat erin is gestopt, meer niet. En dat in een eindeloze, almaar aanzwellende stroom. Het gevaar is dat die banjir van AI-hutspot de productie van echt intelligent en creatief, vernieuwend en verdiepend materiaal in de weg gaat zitten. Simpele voorbeelden zijn de essayist die een door een tijdschrift besteld verhaal door ChatGPT laat 'schrijven', of de drukbezette consultant die hetzelfde doet met een bedrijfsstrategisch rapport dat hij moet samenstellen. Of neem de redactie van een damesblad, die een complexe en dure modereportage op locatie vervangt door een veel goedkopere met AI gegenereerde set plaatjes, of een filmstudio die echte acteurs vervangt door 'gratis' AI-versies, afgeleid uit eerder opgenomen materiaal van die acteurs. Dat speelt allemaal nu al.

Tegelijkertijd is het tijdperk van 'gratis' gebruik van AI al zo goed als voorbij. Zonder regulering komt het er op neer dat de AI-magnaten ons allen binnenkort producten gaan verkopen die gemaakt zijn van door onszelf geproduceerd materiaal. Dan is het niet meer dan redelijk dat voor het gebruik van dat materiaal ook betaald wordt – en dat is waar Dorsey en Musk en hun vrienden als de dood voor zijn. Evenals voor de gedachte dat auteursrechthebbenden wel eens bezwaar tegen elk hergebruik van hun materiaal kunnen hebben – je zult jezelf maar ineens herkenbaar in een willekeurige STER-reclame tegenkomen, of erger.

Een ingewikkelde klus

Maar er is ook een andere kant. Wie zich in het openbaar uit, heeft de uitdrukkelijke bedoeling gehoord of gelezen te worden. Maar daarmee geef je je uiting onherroepelijk aan de wereld uit handen. Kun je nu eerst een zelfgemaakte tekst of foto openbaar maken en daarna alsnog de zeggenschap erover opeisen? Jazeker kan dat. Wie iets publiceert, geeft de wereld het recht om er kennis van te nemen en verder niets. Iemand mag andermans gepubliceerde werk bijvoorbeeld niet zomaar verbouwen en ook niet onder een andere naam opnieuw publiceren, of voor wat voor andere doeleinden ook inzetten – bijvoorbeeld het trainen van een AI-model. Daarvoor is toestemming van de maker nodig, en daar hoort een behoorlijke beloning bij.

Denk daar tien seconden over na en u begrijpt wat een ingewikkelde klus zoiets gaat worden. Maar dat is geen reden om te buigen voor de hebzucht en gemakzucht van een stel techmiljardairs. Om ze op onze kosten en ten koste van ieders zeggenschap over zijn eigen spullen hun zakken te laten vullen. Temeer daar wat zij daar in Amerika bedisselen ook ons hier geproduceerde materiaal aangaat. Misschien dat AI kan helpen bij het opzetten van zo'n wereldwijd billijk systeem van hergebruiksrechten.

Wynia's Week verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee? Kijk [HIER](#). Hartelijk dank!